

CUPRINS

CAPITOLUL I

INTRODUCERE	17
Secțiunea I	
Dreptul constituțional-disciplină didactică.....	17
Secțiunea a II-a	
Obiectul de cercetare al disciplinei drept constituțional	19
Secțiunea a III-a	
Dreptul constituțional-ramură a dreptului public.....	19
Secțiunea a IV-a	
Izvoarele dreptului constituțional.....	21
4.1. Constituția	23
4.2. Legea	24
4.3. Regulamentele parlamentare.....	24
4.4. Ordonanțele Guvernului.....	25
4.5. Tratatelor internaționale	26

CAPITOLUL II

TEORIA CONSTITUȚIEI.....	28
Secțiunea I	
Constituționalismul.....	28
Secțiunea a II-a	
Noțiunea de constituție	29
Secțiunea a III-a	
Apariția constituției	30
3.1. Constituția cutumiară.....	31
3.2. Constituția scrisă	33
Secțiunea a IV-a	
Regimul juridic al constituției	33
4.1. Adoptarea constituției.....	33
4.1.1. Inițiativa adoptării constituției.....	33
4.1.2. Autoritatea competentă să adopte constituția	34
4.1.3. Moduri de adoptare a constituției.....	35
4.2. Modificarea constituției.....	36

4.3. Revizuirea Constituției României.....	37
4.4. Suspendarea și abrogarea constituției.....	39
Secțiunea a V-a	
Conținutul normativ al constituției.....	39
Secțiunea a VI-a	
Supremația Constituției	40
Secțiunea a VII-a	
Controlul constituționalității legilor.....	42
7.1. Istoric.....	42
7.2. Noțiunea de control al constituționalității legilor.....	44
7.3. Obiectul controlului constituționalității legilor	44
7.4. Forme de control al constituționalității legilor	44
Secțiunea a VIII-a	
Dezvoltarea constituțională a României.....	46
8.1. Dezvoltarea constituțională până la apariția primei constituții a României	46
8.1.1. Constituția Principelui fanariot Constantin Mavrocordat din 1741	46
8.1.2. Supplex Libellus Valachorum din 1791	47
8.1.3. Constituția Cărvunarilor (1822)	48
8.1.4. Regulamentele organice	49
8.1.5. Proclamația de la Islaz.....	50
8.1.6. Convenția de la Paris din 1858.....	51
8.2. Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris	51
8.3. Constituția română din 1866	54
8.4. Constituția României din 29 martie 1923.....	56
8.5. Constituția României din 28 februarie 1938	58
8.6. Dezvoltarea constituțională a României în perioada 1944-1948.....	59
8.6.1. Înaltul Decret Regal nr. 1626/ 31.08.1944 pentru Fixarea drepturilor românilor în cadrele Constituțiunii din 1866 și cu modificările Constituțiunii din 29 martie 1923.....	59
8.6.2. Decretul nr. 1849 din 11 octombrie 1944 pentru adăugirea de alineat nou la finele art. IV din Înaltul decret regal nr. 1626 din 31 august 1944	60
8.6.3. Legea nr. 86 din 7 februarie 1945 pentru Statutul Naționalităților Minoritare.....	61
8.6.4. Legea nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrar.....	61
8.6.5. Decretul nr. 2218 din 15 iulie 1946 privind exercitarea puterii legislative	62
8.6.6. Legea nr. 363 din 30 decembrie 1947 pentru constituirea Statului Român în Republica Populară Română	62
8.7. Dezvoltarea constituțională a României din anul 1948 până la 22 decembrie 1989.....	63
8.7.1. Constituția din 13 aprilie 1948.....	63

8.7.2. Constituția din 24 septembrie 1952.....	65
8.7.3. Constituția din 21 august 1965	66
8.8. Regimul constituțional din România stabilit după 22 decembrie 1989	67
8.8.1. Decretul-lege nr.2 din 27 decembrie 1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale și a consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale	67
8.8.2. Decretul-lege nr. 8 din 31 decembrie 1989 privind înregistrarea și funcționarea partidelor politice și a organizațiilor obștești în România	68
8.8.3. Decretul-lege nr. 81 din 9 februarie 1990 privind Consiliul Provizoriu de Uniune Națională.....	69
8.8.4. Decretul-lege nr. 92 din 14 martie 1990 privind alegerea Parlamentului și a Președintelui României	69
8.9. Constituția României din 8 decembrie 1991	70
8.9.1. Explicații generale privind elaborarea Constituției	70
8.9.2.Revizuirea Constituției României în 2003.....	71

CAPITOLUL III

CETĂȚENIA ROMÂNĂ.....	74
Secțiunea I	
Noțiunea de cetățenie	74
Secțiunea a II-a	
Principiile cetățeniei române	76
Secțiunea a III-a	
Drepturile, libertățile și îndatoririle specifice cetățenilor români	77
3.1. Drepturi și libertăți care pot fi exercitate doar de cetățenii români	77
3.2. Obligațiile exclusive ale cetățenilor români	77
Secțiunea a IV-a	
Modurile de dobândire a cetățeniei române	78
4.1. Dobândirea cetățeniei române prin naștere	78
4.2. Dobândirea cetățeniei române prin adopție	79
4.3. Acordarea cetățeniei române la cerere.....	80
4.4. Redobândirea cetățeniei române	82
Secțiunea V-a	
Procedura acordării sau redobândirii cetățeniei române	83
Secțiunea a VI-a	
Pierderea cetățeniei române	86
6.1. Retragerea cetățeniei române	87
6.2. Aprobarea renunțării la cetățenia română	87
6.3. Alte cazuri de pierdere a cetățeniei române	88
6.3.1. Pierderea cetățeniei române prin adopție.....	88
6.3.2. Pierderea cetățeniei române prin stabilirea filiației	88

Secțiunea a VII-a	
Procedura retragerii cetățeniei române și aprobării renunțării la cetățenia română.....	89
7.1. Procedura retragerii cetățeniei române.....	89
7.2. Procedura aprobării renunțării la cetățenia română	90
Secțiunea a VIII-a	
Alte reglementări referitoare la cetățenia română.....	90
8.1. Dovada cetățeniei române.....	90
8.2. Cetățenia de onoare.....	91
Secțiunea a IX-a	
Autoritatea Națională pentru Cetățenie	91

CAPITOLUL IV

DREPTURILE, LIBERTĂȚILE ȘI ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE 93

Secțiunea I	
Noțiunea de drepturi și îndatoriri fundamentale.....	93
1.1. Scurt istoric	93
1.2. Noțiunea de drepturi fundamentale	95
1.3.Noțiunea de îndatoriri fundamentale.....	96
1.4.Clasificarea drepturilor și libertăților fundamentale	96
Secțiunea a II-a	
Principiile constituționale ale drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor	98
2.1. Universalitatea drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale	98
2.2. Neretroactivitatea legii	98
2.3. Egalitatea în drepturi a cetățenilor	99
2.4. Funcțiile și demnitățile publice pot fi ocupate de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară	101
2.5. Protecția cetățenilor români în străinătate și obligațiile lor.....	102
2.6. Cetățenii străini și apatrizii se bucură în România de protecție juridică	103
2.7. Cetățenii români nu pot fi extrădați sau expulzați din România.....	104
2.8. Prioritatea reglementărilor internaționale.....	106
2.9. Accesul liber la justiție	107
2.10. Caracterul de excepție al restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți	109
Secțiunea a III-a	
Inviolabilitățile.....	110
3.1. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică	110
3.2. Libertatea individuală	112
3.3. Dreptul la apărare	114
3.4. Dreptul la liberă circulație.....	115
3.5. Dreptul la ocrotirea vieții intime, familiale și private	116
3.6. Inviolabilitatea domiciliului.....	119

Secțiunea a IV-a	
Drepturile și libertățile social-economice și culturale	121
4.1. Dreptul la învățătură.....	121
4.2. Accesul la cultură.....	122
4.3. Dreptul la ocrotirea sănătății	123
4.4. Dreptul la un mediu sănătos.....	124
4.5. Dreptul la muncă și la protecția socială a muncii.....	125
4.6. Dreptul la grevă.....	127
4.7. Dreptul de proprietate privată	128
4.8. Dreptul la moștenire	130
4.9. Libertatea economică	131
4.10. Dreptul la un nivel de trai decent	131
4.11. Dreptul la căsătorie.....	133
4.12. Dreptul copiilor și tinerilor la protecție și asistență	134
4.13. Dreptul persoanelor cu handicap la protecție specială	134
Secțiunea a V-a	
Drepturile exclusiv politice	135
5.1. Dreptul de vot	136
5.1.1. Universalitatea votului	136
5.1.2. Egalitatea votului	137
5.1.3. Votul direct	137
5.1.4. Secretul votului.....	138
5.1.5. Votul liber exprimat.....	138
5.2. Dreptul de a fi ales	138
5.3. Dreptul de a fi ales în Parlamentul European	139
Secțiunea a VI-a	
Drepturile și libertățile social-politice.....	140
6.1. Secretul corespondenței.....	140
6.2. Libertatea conștiinței.....	141
6.3. Libertatea de exprimare.....	143
6.4. Dreptul la informație	145
6.5. Libertatea întrunirilor	147
6.6. Dreptul de asociere.....	148
Secțiunea a VII-a	
Drepturile garanții.....	149
7.1. Dreptul de petiționare.....	149
7.2. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.....	151
Secțiunea a VIII-a	
Îndatoririle fundamentale.....	151
8.1. Îndatorirea de fidelitate față de țară.....	151
8.2. Îndatorirea de apărare a țării.....	152
8.3. Îndatorirea de a contribui la cheltuielile publice	152
8.4. Îndatorirea de exercitare cu bună-credință a drepturilor și libertăților constituționale	153

CAPITOLUL V

**AVOCATUL POPORULUI – GARANȚIE DE ORDIN CONSTITUȚIONAL PENTRU
RESPECTAREA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE 154**

 Secțiunea I
 Considerații generale 154
 Secțiunea a II-a
 Rolul și numirea Avocatului Poporului 155
 2.1. Rolul Avocatului Poporului 155
 2.2. Numirea Avocatului Poporului 155
 Secțiunea a III-a
 Incompatibilități și imunități 157
 Secțiunea a IV-a
 Obligația de a prezenta rapoarte Parlamentului 158
 Secțiunea a V-a
 Atribuțiile Avocatului Poporului 158
 5.1. Activitatea în domeniul apărării, protecției și promovării drepturilor
 copilului 160
 5.2. Activitatea în domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție 161
 Secțiunea a VI-a
 Adjuncții Avocatului Poporului 163
 Secțiunea a VII-a
 Procedura de soluționare a petițiilor 163

CAPITOLUL VI

TEORIA STATULUI 166

 Secțiunea I
 Noțiunea de stat 166
 Secțiunea a II-a
 Funcțiile statului 167
 Secțiunea a III-a
 Principiul separației puterilor în stat 167
 3.1. Considerații generale 167
 3.2. Consacrarea principiului separației puterilor în stat în Constituția
 României 169
 Secțiunea a IV-a
 Elementele statului 170
 4.1. Populația 170
 4.2. Teritoriul 171
 4.3. Suveranitatea 172
 Secțiunea a V-a
 Exercitarea suveranității 174
 5.1. Scrutinul 174
 5.1.1. Sistemul majoritar 174

5.1.2. Sistemul reprezentării proporționale.....	174
5.1.3. Sistemul electoral mixt.....	175
5.1.4. Numărul de tururi de scrutin	175
5.2. Referendumul	175
5.2.1. Referendumul privind revizuirea Constituției	177
5.2.2. Referendumul privind demiterea Președintelui României.....	177
5.2.3. Referendumul cu privire la probleme de interes național	178
5.2.4. Referendumul local.....	178
Secțiunea a VI-a	
Forma de guvernământ.....	178
6.1. Monarhia	179
6.2. Republica.....	179
Secțiunea a VII-a	
Regimuri politice.....	180
7.1. Regim prezidențial.....	180
7.2. Regim semiprezidențial.....	180
7.3. Regim parlamentar	181
7.4. Regim directorial.....	181
Secțiunea a VIII-a	
Evoluția formei de guvernământ în România de la formarea statului unitar (1859)	182
Secțiunea a IX-a	
Structura de stat.....	182
9.1. Formele structurii de stat.....	182
9.1.1. Statul unitar (simplu)	182
9.1.2. Statul federal (compus).....	183
9.2. Asociațiile de state	183
9.2.1. Uniunea personală	184
9.2.2. Uniunea reală.....	184
9.2.3. Confederația de state	184
Secțiunea a X-a	
Organizarea administrativă a teritoriului României.....	184
10.1. Scurt istoric	184
10.2. Unitățile administrativ-teritoriale din România.....	186
10.2.1. Comuna.....	186
10.2.2. Orașul	186
10.2.3. Județul.....	187
Secțiunea XI-a	
Caracterele statului român	187
11.1. România – stat național	187
11.2. România – stat suveran și independent.....	188
11.3. România – stat unitar și indivizibil	188
11.4. România – stat de drept, democratic și social.....	188

CAPITOLUL VII

PARTIDELE POLITICE 190

 Secțiunea I

 Considerații generale 190

 Secțiunea a II-a

 Clasificarea partidelor politice..... 191

 Secțiunea a III-a

 Sisteme de partide politice 193

 Secțiunea a IV-a

 Partidele politice în România 195

 4.1. Scurt istoric 195

 4.2. Reglementare 196

 4.2.1. Constituția..... 196

 4.2.2. Legea nr. 14/2003 a partidelor politice 197

 4.3. Înregistrarea partidelor politice..... 197

 4.4. Membrii partidelor politice..... 198

 4.5. Organizarea partidelor politice..... 199

 4.6. Asocierea partidelor politice..... 200

 4.7. Încetarea activității partidelor politice..... 201

 4.8. Finanțarea partidelor politice..... 202

CAPITOLUL VIII

PARLAMENTUL 204

 Secțiunea I

 Considerații generale 204

 Secțiunea a II-a

 Organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul României..... 205

 2.1. Stabilirea datei alegerilor 205

 2.2. Circumscripțiile electorale 205

 2.3. Organisme electorale..... 206

 2.3.1. Autoritatea Electorală Permanentă..... 206

 2.3.2. Biroul Electoral Central..... 209

 2.3.3. Biroul electoral de circumscripție..... 211

 2.3.4. Birourile electorale ale secțiilor de votare. 213

 2.4. Secțiile de votare..... 214

 2.5. Registrul electoral și listele electorale 215

 2.5.1. Registrul electoral 215

 2.5.2. Listele electorale 216

 2.6. Candidaturile 217

 2.7. Buletinele de vot și ștampilele de vot..... 218

 2.8. Campania electorală..... 220

 2.9. Votarea 220

 2.10. Numărarea voturilor și constatarea rezultatelor alegerilor..... 223

Secțiunea a III-a	
Funcțiile Parlamentului.....	225
3.1. Funcția legislativă a Parlamentului	226
3.2. Stabilirea direcțiilor principale ale activității social-economice, culturale, statale și juridice	227
3.3. Alegerea, formarea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități statale	227
3.4. Controlul parlamentar	228
3.4.1. Controlul exercitat prin mesaje, rapoarte, programe.....	228
3.4.2. Controlul exercitat prin comisiile parlamentare	229
3.4.3. Controlul exercitat prin întrebări și interpelări.....	229
3.4.4. Dreptul deputaților și senatorilor de a cere și obține informațiile necesare.....	230
3.4.5. Controlul exercitat prin rezolvarea petițiilor cetățenilor	231
3.5. Conducerea în politica externă.....	231
Secțiunea a IV-a	
Structura Parlamentului	232
Secțiunea a V-a	
Organizarea internă a Parlamentului României	232
5.1. Validarea mandatelor de deputat și senator	233
5.2. Grupurile parlamentare	234
5.2.1. Grupurile parlamentare ale Camerei Deputaților	235
5.2.2. Grupurile parlamentare ale Senatului.....	236
5.3. Birourile permanente.....	237
5.4. Comisiile parlamentare	240
5.4.1. Comisiile permanente.....	240
5.4.2. Comisiile speciale	243
5.4.3. Comisiile de anchetă.....	243
5.4.4. Comisia de mediere	244
Secțiunea a VI-a	
Funcționarea parlamentului	245
6.1. Mandatul sau legislatura	245
6.2. Sesiunea.....	245
6.3. Ședințele.....	246
6.4. Procedura de vot.....	247
Secțiunea a VII-a	
Deputații și senatorii	249
7.1. Statutul deputaților și senatorilor	249
7.2. Drepturile și obligațiile deputaților și senatorilor	250
7.3. Incompatibilități și imunități	252
7.3.1. Incompatibilități.....	252
7.3.2. Imunitatea parlamentară	253
7.4. Răspunderea disciplinară a deputaților și senatorilor	254

Secțiunea a VIII-a	
Actele Parlamentului.....	256
8.1. Legea, ca act juridic al Parlamentului.....	256
8.2. Procedura legislativă obișnuită.....	258
8.2.1. Inițiativa legislativă	258
8.2.2. Sesizarea Camerei competente.....	259
8.2.3. Examinarea și avizarea de către comisiile permanente	263
8.2.4. Includerea proiectului de lege sau a propunerii legislative pe ordinea de zi a ședinței Camerei Parlamentului.....	263
8.2.5. Dezbaterea în plenul Camerelor Parlamentului	263
8.2.6. Votarea proiectului de lege sau a propunerii legislative.....	264
8.2.7. Semnarea legii de președintele Camerei	265
8.2.8. Promulgarea legii. Publicarea în Monitorul Oficial.....	265
8.3. Regulamentele parlamentare.....	266
8.4. Hotărârile Parlamentului	266
8.5. Moțiunile	267

CAPITOLUL IX

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI..... 269

Secțiunea I	
Desemnarea Președintelui României.....	269
Secțiunea a II-a	
Mandatului Președintelui României.....	270
2.1. Vacanța funcției de Președinte al României	271
2.2. Interimatul funcției de Președinte al României.....	271
Secțiunea a III-a	
Funcțiile Președintelui României	271
3.1. Funcția de reprezentare a statului.....	272
3.2. Funcția de garant al independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării	273
3.3. Funcția de a veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice.....	274
Secțiunea a IV-a	
Atribuțiile Președintelui României	275
4.1. Atribuții în raporturile cu Parlamentul	275
4.1.1. Atribuții privind legiferarea.....	275
4.1.2. Adresarea de mesaje Parlamentului	277
4.1.3. Convocarea și dizolvarea Parlamentului.....	278
4.2. Atribuții în raporturile cu justiția	278
4.2.1. Numirea judecătorilor și procurorilor	278
4.2.2. Acordarea grațierii individuale	279
4.2.3. Participarea la ședințele Consiliului Superior al Magistraturii	280
4.2.4. Dreptul de a cere urmărirea penală a membrilor Guvernului.....	280
4.3. Atribuții în raporturile cu Curtea Constituțională.....	280

4.4. Atribuții ca șef al executivului	281
4.4.1. Atribuții în raporturile cu Guvernul	281
4.4.2. Atribuții în raporturile cu alte autorități ale administrației publice	283
4.5. Atribuții în raporturile cu poporul	283
4.6. Atribuții în domeniul politicii externe	284
4.6.1. Încheie tratate internaționale	284
4.6.2. Acreditează și recheamă reprezentanții diplomați ai României	284
4.6.3. Aprobă înființarea, desființarea și schimbarea rangului misiunilor diplomatice.....	284
4.6.4. Acreditează reprezentanții diplomați ai altor state.....	284
4.7. Atribuții în domeniul apărării.....	285
4.7.1. Declară mobilizarea generală sau parțială a forțelor armate	285
4.7.2. Respinge agresiunea armată.....	285
4.8. Atribuții în situații excepționale	285
4.9. Alte atribuții.....	285
Secțiunea a V-a	
Actele Președintelui României.....	286
Secțiunea a VI-a	
Răspunderea Președintelui României	288
6.1. Imunitate.....	288
6.2. Răspunderea politică.....	289
6.3. Răspunderea penală.....	290
CAPITOLUL X	
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ.....	292
Secțiunea I	
Rolul Curții Constituționale.....	292
Secțiunea a II-a	
Judecătoria Curții Constituționale	293
Secțiunea a III-a	
Atribuțiile Curții Constituționale	295
3.1. Controlul constituționalității legilor înainte de promulgare	295
3.2. Controlul constituționalității inițiativelor de revizuire a Constituției.....	296
3.3. Controlul constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale	297
3.4. Controlul constituționalității regulamentelor parlamentare și a hotărârilor Camerelor Parlamentului.....	298
3.5. Soluționarea excepției de neconstituționalitate ridicată în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial	298
3.6. Soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice.....	300
3.7. Controlul respectării procedurii pentru alegerea Președintelui României.....	301
3.8. Constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României.....	302

3.9. Avizarea propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României.....	303
3.10. Controlul respectării procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmarea rezultatelor acestuia	303
3.11. Controlul îndeplinirii condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative populare.....	304
3.12. Controlul constituționalității partidelor politice	304
Secțiunea a IV-a	
Procedura în fața Curții Constituționale.....	305
Secțiunea a V-a	
Actele Curții Constituționale.....	307
Bibliografie	309

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

Secțiunea I

Dreptul constituțional-disciplină didactică

Noțiunea de drept constituțional a apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea, ca urmare a apariției primelor constituții scrise pe continentul european. Necesitatea de a studia aceste constituții a determinat apariția unei noi discipline juridice, și anume, dreptul constituțional.

Primele catedre universitare având ca obiect studiul constituției au fost înființate în Franța în anul 1791. Meritul de a fi creat termenul de drept constituțional nu revine juriștilor francezi, deoarece în Franța cercetarea științifică a constituției s-a făcut împreună cu dreptul administrativ, în cadrul așa-numitului drept public; prima catedră de drept constituțional a apărut în Italia, la Ferrara în 1796¹ și i-a fost încredințată lui Giuseppe Compagnoni di Luzo.

Deși apariția noțiunii de drept constituțional a fost determinată de Revoluția Franceză, aceasta s-a încetățenit în Franța mult mai târziu, în anul 1834, când s-a creat prima catedră de drept constituțional la Paris, încredințată lui Pellegrino Rossi. În 1852, în urma loviturii de stat a lui Ludovic Napoleon, catedra de drept constituțional a Universității din Paris a fost suprimată și a reapărut în 1873. Titulatura de drept constituțional se menține în Franța până la jumătatea secolului XX, când a fost înlocuită cu cea de drept constituțional și instituții politice.

¹Tudor Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice, Tratat elementar, vol. I*, Editura Lumina Lex, București, 2000, p. 31.

Termenul de drept constituțional s-a răspândit odată cu elaborarea diferitelor constituții scrise și în restul Europei, afară de Germania și Austria, unde a fost frecvent înlocuit cu cel de drept de stat.²

În Țările Române, în programul facultăților de drept, studiul constituției s-a făcut la început, ca și în Franța, la disciplina Drept public. În programul Facultății de drept de la Iași, în anul 1859, la anul III era prevăzută disciplina Drept public, profesor Simion Bărnuțiu.³ Cursurile sale au fost publicate postum: Dreptul public al românilor în 1867 și Dreptul natural public în 1870.

Cursul de drept public român, în trei volume (1890-1891), al lui Constantin G. Dissescu este prima lucrare științifică a acestei ramuri a dreptului, întrecând „prin metodă și prin știință orice lucrare similară străină.”⁴

În 1903 Constantin G. Dissescu publică împreună cu M.A. Dumitrescu, *Istoria și principiile dreptului public român*, primul volum fiind *Dreptul constituțional*.⁵

Prin publicarea în anul 1910 la Iași, a cursului de Drept constituțional al lui Constantin G. Stere, iar în 1915 la București, al celui semnat de Constantin G. Dissescu, termenul de drept constituțional primește o nouă confirmare.

Între cele două războaie mondiale, disciplina dreptului constituțional a fost definitiv consacrată în programele facultăților de drept din țara noastră.

² T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 32.

³ Dumitru Firoiu, Liviu P. Marcu (responsabili de volum) autori Barbu B. Berceanu, Maria Dvoracek, Dumitru Firoiu, Valentin Al. Georgescu, Vasile Gionea, Alexandru Herlea, Iosif Kovacs, Liviu P. Marcu, Mircea Mușat, Petru Pătrășcanu, Alexandru Porțeanu, Ovid Sachelarie, Valeriu Șotropa, Erast Tarangul, Ion Vântu, *Istoria dreptului românesc, vol. II, Partea întâi*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1984, p. 389.

⁴D. Alexandresco, din Dumitru Firoiu, Liviu P. Marcu (responsabili de volum) autori Barbu B. Berceanu, Maria Dvoracek, Dumitru Firoiu, Valentin Al. Georgescu, Vasile Gionea, Alexandru Herlea, Iosif Kovacs, Liviu P. Marcu, Mircea Mușat, Petru Pătrășcanu, Alexandru Porțeanu, Ovid Sachelarie, Valeriu Șotropa, Erast Tarangul, Ion Vântu, *Istoria dreptului românesc, vol. II, Partea a doua*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987, p. 218.

⁵*Ibidem*.

Secțiunea a II-a

Obiectul de cercetare al disciplinei drept constituțional

Dreptul constituțional a apărut din nevoia de a se studia științific constituțiile scrise, care au apărut ca fenomene juridice noi, la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Obiectul dreptului constituțional îl constituie în principal studierea constituției, și ca urmare, nici una din normele juridice stabilite de constituție nu poate rămâne în afara sferei de preocupare a dreptului constituțional.⁶

În doctrină s-a subliniat că noțiunea de drept constituțional nu trebuie confundată cu noțiunea de constituție, deoarece, deși este admis că cea mai importantă parte a dreptului constituțional este constituția, există drept constituțional și acolo unde nu există o constituție.⁷

În literatura de specialitate, într-o opinie, se consideră că obiectul dreptului constituțional „cuprinde ansamblul unitar al dispozițiilor legale, conținute în constituție sau în acte normative subsecvente acesteia, aplicabile mecanismului de organizare și de exercitare a puterii suverane în stat, precum și garantării drepturilor și libertăților cetățenești.”⁸

Constituția României cuprinde reguli referitoare la forma de stat, la forma de guvernământ, la drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor, la partidele politice, la Parlament, la Președintele României, și ca urmare, în obiectul disciplinei drept constituțional trebuie inclus studiul unor raporturi sociale legate de toate aceste aspecte ale conviețuirii în cadrul statului.⁹

Secțiunea a III-a

Dreptul constituțional-ramură a dreptului public.

Tradițional se distinge între dreptul privat și dreptul public. Această distincție o moștenim din dreptul roman. Celebrul juristconsult roman

⁶ T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 35.

⁷ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția 15, Vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 13.

⁸ Cristian Ionescu, *Teoria generală a dreptului constituțional, Drept constituțional și instituții politice, Studii universitare de licență anul I*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 21.

⁹ T. Drăganu, *op. cit.*, vol. I, p. 36.

Ulpian, într-un text, precizează care este criteriul de distincție între dreptul public și dreptul privat: „*publicum ius est quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem.*”¹⁰ Dreptul public este acela care privește organizarea statului roman, iar cel privat interesele particularilor.¹¹ După definiția dată de Ulpian, criteriul distincției dintre dreptul public și cel privat este natura interesului. Când decizia este luată în vederea unui interes general avem drept public, iar când decizia este luată pentru satisfacerea unui drept privat, avem drept privat.¹²

Sumar, dreptul privat poate fi definit ca dreptul care se aplică particularilor, persoane fizice sau persoane juridice de drept privat, precum și raporturilor dintre acestea. Dreptul public este partea dreptului pozitiv care se aplică autorităților și instituțiilor publice, precum și raporturilor acestora cu particularii.

Dreptul public prezintă două caracteristici importante, deosebindu-l de dreptul privat. Pe de o parte, dreptul public urmărește realizarea interesului general, iar pe de altă parte, presupune inegalitate între părți, pentru că interesul general are prioritate față de interesele particulare; pentru aceasta, autoritățile publice au mijloace juridice de constrângere care le permit să-și impună voința asupra particularilor.

Dreptul public constituie un ansamblu juridic foarte vast în care distingem mai multe ramuri: dreptul constituțional, dreptul internațional public, dreptul administrativ, dreptul financiar, dreptul penal etc.

Ramurile dreptului privat sunt: dreptul civil, dreptul muncii, dreptul comercial, dreptul internațional privat etc.

Dreptul constituțional este ramura cea mai importantă a dreptului, pentru că reglementează cele mai importante valori ale unei societăți. „Dreptul constituțional, prin natura sa, stăpânește întreaga ramură a dreptului

¹⁰ „*Huius studii duae sunt positions, publicum et privatum – publicum ius est quod ad statum rei Romanae spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem*” – Această știință are două ramuri: dreptul public este cel care se referă la organizarea statului; dreptul privat este cel care se referă la interesul fiecăruia. - C. St. Tomulescu, *Drept privat roman*, Tipografia Universității din București, București, 1973, p.17.

¹¹ Emil Molcuț, *Drept privat roman*, vol. I, Universitatea din București, Facultatea de drept, 1979, p. 5- 6.

¹² Paul Negulescu, *Tratat de drept administrativ român, volumul I, Cartea I-a*, Edițiunea a III-a cu numeroase adăogiri și modificări, Tipografiile Romane Unite, București, 1925, p. 39.